

669

Besluit van 14 december 1993, houdende bepalingen inzake de vaststelling van een algemene berekeningswijze op de grondslag waarvan het bedrag wordt berekend dat door de instellingen voor hoger beroepsonderwijs aan het Rijk is verschuldigd in verband met de overname van het economisch claimrecht (Besluit berekeningswijze deelnamesommen)

Wij Beatrix, bij de gratie Gods, Koningin der Nederlanden, Prinses van Oranje-Nassau, enz. enz. enz.

Op de voordracht van de Staatssecretaris van Onderwijs en Wetenschappen van 5 november 1993, nr. 93087207/4696, directie Wetgeving en Juridische Zaken, gedaan mede namens Onze Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij;

Gelet op artikel II van de Wet van 11 november 1993, houdende wijziging van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek in verband met de decentralisatie van huisvestings- en bestedingsbeslissingen en regeling van de overname van het economisch claimrecht (Stb.1993, 628);

Gezien het advies van de Onderwijsraad (advies van 22 september 1993, nr. OR 93000288/3B/T);

De Raad van State gehoord (advies van 3 december 1993, nr. W05,93.0735);

Gezien het nader rapport van de Staatssecretaris van Onderwijs en Wetenschappen van 10 december 1993, nr. 93099647/4696, directie Wetgeving en Juridische Zaken, uitgebracht mede namens Onze Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Artikel 1. Begripsbepalingen

In dit besluit wordt verstaan onder:

a. Onze Minister: Onze Minister van Onderwijs en Wetenschappen en, voor zover het betreft het onderwijs op het gebied van landbouw en natuurlijke omgeving, Onze Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij;

b. de wet: de Wet van 11 november 1993, houdende wijziging van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek in verband met decentralisatie van huisvestings- en bestedingsbeslissingen en regeling van de overname van het economisch claimrecht (Stb.1993, 628);

c. een instelling: een in de onderdelen c tot en met g van de bijlage bij de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek genoemde hogeschool;

d. het instellingsbestuur: het ingevolge de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek bevoegde orgaan;

e. bruto-deelnamesom voor het gebouw: de normatief vastgestelde waarde van het gebouw;

f. bruto-deelnamesom voor het terrein: de normatief vastgestelde waarde van het terrein;

g. concentratielokatie: een lokatie van een instelling die door het instellingsbestuur is aangewezen, waar het verzorgen van opleidingen wordt geconcentreerd;

h. gemeente van vestiging: de gemeente van vestiging bedoeld in artikel 7.17 van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek;

i. functioneel netto m²: eenheid functioneel netto vloeroppervlak van een gebouw, uitgedrukt in vierkante meters;

j. eigen middelen van een instelling: geldmiddelen van een instelling welke niet door het Rijk zijn verstrekt.

Artikel 2. Vaststelling deelnamesom

1. Onze Minister stelt het bedrag dat een instelling op grond van artikel II, eerste lid, van de wet aan het Rijk betaalt, vast met inachtneming van de bepalingen van dit besluit.

2. Het in het eerste lid bedoelde bedrag wordt voor iedere instelling vastgesteld door de op grond van de artikelen 3, 4 en 5 berekende bruto-deelnamesom voor de gebouwen en terreinen, dan wel de op grond van artikel 6 berekende bruto-deelnamesom voor een bouwproject in uitvoering, te verminderen met de op grond van de artikelen 7 tot en met 10 vast te stellen bedragen.

Artikel 3. Bruto-deelnamesom gebouw

1. De bruto-deelnamesom voor het gebouw is gelijk aan de waarde die resteert na afschrijving van de gemiddelde vervangingswaarde, uitgaande van de datum waarop het gebouw door de instelling als onderwijsgebouw in gebruik is genomen.

2. De afschrijving van de gemiddelde vervangingswaarde van de gebouwen, geschiedt zodanig dat de gemiddelde jaarlijkse leenlast, uitgaande van 50% annuïtaire en 50% lineaire leningen, over de resterende afschrijvingstermijn gelijk is aan de gemiddelde jaarlijkse leenlast voor een nieuw gebouw dat in 30 jaar wordt afgeschreven.

3. De rentevoet voor de afschrijving van rente en aflossing bedraagt 9%.

4. De omvang van het gebouw wordt uitgedrukt in functioneel netto m².

5. De vervangingswaarde van een duurzaam gebouw bedraagt f 2700 per functioneel netto m². De afschrijvingstermijn is dertig jaar, gerekend vanaf het jaar waarin het is opgeleverd.

6. De vervangingswaarde van een tijdelijk gebouw en van een door het instellingsbestuur aangekocht gebouw dat geen onderwijsbestemming heeft gehad, bedraagt f 2313 per functioneel netto m². De afschrijvingstermijn is twintig jaar, gerekend vanaf het jaar waarin het als onderwijsgebouw in gebruik is genomen.

7. De vervangingswaarde van houten noodgebouwen bedraagt f 1567 per functioneel netto m². De afschrijvingstermijn is tien jaar, gerekend vanaf het jaar waarin het in gebruik is genomen.

8. Het jaar van oplevering of ingebruikneming van een gebouw dat in

fasen is opgeleverd of in gebruik is genomen, is gelijk aan het jaar waarin elke afzonderlijke fase is ingegaan.

9. Het peiljaar voor de vaststelling van het aantal nog resterende jaren van de afschrijvingstermijn is 1992.

Artikel 4. Bruto-deelnamesom terrein

1. De bruto-deelnamesom voor het terrein, niet zijnde een sportveld, is gelijk aan f 300 per functioneel netto m² bebouwingsmogelijkheid. Op terreinen vindt geen afschrijving plaats. De voorgaande volzinnen zijn eveneens van toepassing op terreinen die een instellingsbestuur in erfpacht heeft, indien de erfpachtcanon naar het oordeel van Onze Minister niet in relatie staat tot de werkelijke waarde van het terrein.

2. Ten aanzien van een terrein waarvan de erfpacht is afgekocht door het Rijk, wordt, indien de afkoop betrekking heeft op een periode korter dan 30 jaar, gerekend vanaf 31 december 1993, het op grond van het eerste lid berekende bedrag afgeschreven. Op de afschrijving is artikel 3, tweede en derde lid, van overeenkomstige toepassing.

3. De bebouwingsmogelijkheid van het terrein, bedoeld in het eerste lid, wordt berekend aan de hand van de bestaande bebouwing en de uitbreidingsmogelijkheden daarvan, voorzover vastgelegd in een geldend bestemmingsplan.

4. Indien geen geldend bestemmingsplan aanwezig is, dan wel aan het geldende bestemmingsplan geen aanwijzingen omtrent de uitbreidingsmogelijkheid van de bebouwing kunnen worden ontleend, stelt Onze Minister de uitbreidingsmogelijkheid normatief vast op 15% van de bestaande bebouwing, dan wel van bestaande bouwplannen. Indien toepassing van de eerste volzin zou leiden tot een onbillijkheid van overwegende aard, stelt Onze Minister naar redelijkheid de uitbreidingsmogelijkheid vast.

5. De bruto-deelnamesom voor een sportveld bedraagt normatief f 400 000. Op sportvelden vindt geen afschrijving plaats.

Artikel 5. Vermindering bruto-deelnamesom

1. De bruto-deelnamesommen, berekend op grond van de artikelen 3 en 4, worden verminderd met een percentage van de op grond van artikel 3, eerste lid, normatief vastgestelde waarde van het gebouw of een percentage van de op grond van artikel 4, eerste en vijfde lid, normatief vastgestelde waarde van het terrein, dat gelijk is aan het percentage van de stichtings- of verwervingskosten dat door het instellingsbestuur met toestemming van Onze Minister uit eigen middelen voor het gebouw of het terrein is betaald, mits de eigen bijdrage aantoonbaar tot uitbreiding in functioneel netto m² heeft geleid en voor zover voor de eigen bijdrage van de instelling door het Rijk niet rechtstreeks een vergoeding is verstrekt.

2. Een door het instellingsbestuur bekostigd deel van de stichtings- of verwervingskosten, bedoeld in het eerste lid, wordt voor de toepassing van dat artikellid niet in aanmerking genomen, indien de eigen bijdrage vóór 1 januari 1987 ten laste van de exploitatierekening is verricht.

3. De bruto-deelnamesommen, berekend op grond van de artikelen 3 en 4, worden voorts verminderd met de op 31 december 1993 nog openstaande, door het Rijk aan instellingen overgedragen, leenbedragen. Eventuele rentelasten over de periode tot en met 31 december 1993, die nog niet door het Rijk zijn voldaan, worden tevens op deze bruto-deelnamesommen in mindering gebracht.

Artikel 6. Bruto-deelnamesom bouwprojecten in uitvoering

1. De bruto-deelnamesom van een bouwproject in uitvoering, wordt vastgesteld op de tot en met 31 december 1993 door het Rijk verleende vergoeding voor het bouwproject, daaronder begrepen de voorbereidingskosten, overeenkomstig de door Onze Minister goedgekeurde projectkosten en wijze van vergoeding. De bruto-deelnamesom voor het terrein wordt vastgesteld overeenkomstig het bepaalde in artikel 4.

2. Indien uitsluitend goedkeuring is verleend voor de voorbereiding van een bouwproject, wordt de bruto-deelnamesom vastgesteld op de tot en met 31 december 1993 door het Rijk verleende vergoeding voor de voorbereidingskosten.

Artikel 7. Overbrugging en verevening

1. Onze Minister stelt op verzoek van het instellingsbestuur een bedrag vast in verband met overbrugging als bedoeld in artikel 8 of verevening als bedoeld in de artikelen 9 en 10, dan wel beide.

2. Het bedrag onderscheidenlijk de bedragen, bedoeld in het eerste lid, worden in mindering gebracht op de som van de bruto-deelnamesommen van de instelling, welke op grond van de artikelen 3 tot en met 6 zijn vastgesteld.

3. Het totaal der bedragen voor verevening ten behoeve van de instellingen die door Onze Minister van Onderwijs en Wetenschappen worden bekostigd, is 170 miljoen gulden.

Artikel 8. Overbrugging

1. Een verzoek om vaststelling van een bedrag voor overbrugging kan bij Onze Minister worden ingediend:

a. voor dat deel van de kosten van een bouwproject in uitvoering, dat meer bedraagt dan f 2700 per functioneel netto m², uitgezonderd het terrein, dan wel meer bedraagt dan f 3000 per functioneel netto m², daaronder begrepen het terrein, overeenkomstig de overeengekomen projectkosten en wijze van vergoeding;

b. voor de helft van de kosten van een bouwproject in uitvoering, zijnde een renovatie of verbouwing.

2. Bij de toepassing van het eerste lid worden slechts bouwprojecten in uitvoering in aanmerking genomen, waarvoor door Onze Minister daadwerkelijk toestemming tot uitvoering is verleend, en waarvoor het Rijk zich heeft verplicht tot vergoeding van de projectkosten, dan wel bouwprojecten in uitvoering waarvoor voor de aanvang van de bouw goedkeuring is verleend, mits aan de daarbij gestelde voorwaarden is voldaan, en waarvan vergoeding op grond van een overeenkomst, protocol of akkoord een verplichting vormt voor het Rijk.

3. Tot de kosten bedoeld in het eerste lid, onder a, worden eveneens gerekend de resterende kosten uit huurovereenkomst of erfpacht, die vervallen als gevolg van de oplevering van een bouwproject in uitvoering, gerekend vanaf 31 december 1993 tot een door Onze Minister per geval te bepalen datum.

Artikel 9. Eerste vereveningsronde

1. Een verzoek om vaststelling van een bedrag in verband met verevening kan bij Onze Minister worden ingediend:

a. indien een instelling rente heeft gederfd als gevolg van de door Onze Minister in 1991 afgekondigde verplichtingenstop, ter zake van de door het instellingsbestuur bekostigde bijdrage voor een bouwproject, waarvan

de aanvang van de uitvoering overeenkomstig het Intentioneel Investeringsprogramma 1991 was voorzien vóór 31 december 1993,

b. indien de huisvestingslasten van een instelling de overeenkomstig de laatste volzin van het derde lid vastgestelde huisvestingslastenvergoeding met meer dan 2% per jaar overschrijden.

2. In het geval van een verzoek als bedoeld in het eerste lid onder a, wordt het bedrag vastgesteld op 9% rente van de door het instellingsbestuur verleende bijdrage tot een maximum van de door het Rijk te verlenen bijdrage overeenkomstig het Intentioneel Investeringsprogramma 1991, gedurende de duur van de derving, gerekend vanaf 1 juni 1991, doch uiterlijk tot en met 31 december 1993.

3. In het geval van een verzoek als bedoeld in het eerste lid onder b, is het bedrag gelijk aan het geheel van de overschrijding boven de 2% van de huisvestingslasten ten opzichte van de huisvestingslastenvergoeding, gedurende de eerste drie jaren, gerekend vanaf 1 januari 1994, respectievelijk dervierde, de helft en een kwart van de overschrijding die uitgaat boven de 2% in het vierde, vijfde en zesde jaar. De huisvestingslasten van een instelling bedragen:

a. de gemiddelde jaarlijkse rente- en aflossingslasten ten gevolge van het totaal van de bruto-deelnamesommen, voor de instelling vastgesteld overeenkomstig de artikelen 3 tot en met 6, daaronder niet begrepen de vermindering van het leenbedrag, bedoeld in artikel 5, derde lid, en verminderd met het bedrag of de bedragen, bedoeld in artikel 8, zomede

b. de kosten voor huur of erfpacht, waarvoor door Onze Minister toestemming is verleend.

De huisvestingslastenvergoeding wordt vastgesteld op basis van bij ministeriële regeling vastgestelde regels met betrekking tot de ruimtebehoefte van de instellingen en op basis van de het aantal aan de instellingen ingeschreven studenten op 15 september 1991.

4. Het totaal van de bedragen die op grond van het tweede en derde lid worden vastgesteld ten behoeve van instellingen die door Onze Minister van Onderwijs en Wetenschappen worden bekostigd, wordt in mindering gebracht op de 170 miljoen gulden die voor verevening vanwege Onze Minister van Onderwijs en Wetenschappen beschikbaar zijn. Het resterende saldo is in zijn geheel beschikbaar voor de verevening op grond van artikel 10, met dien verstande dat het saldo in het begrotingsjaar 1993 ten hoogste 120 miljoen gulden bedraagt.

Artikel 10. Tweede vereveningsronde

1. Tevens kan voor het gebouw waarvan het gebruik niet zal worden beëindigd ten gevolge van de oplevering van een bouwproject als bedoeld in artikel 8, tweede lid, een verzoek om vaststelling van een bedrag in verband met verevening bij Onze Minister worden ingediend:

a. indien het gebouw van een instelling overeenkomstig het laatstelijk voor 15 februari 1993 door het instellingsbestuur vastgestelde huisvestingsplan, dan wel een daarmee gelijk te stellen besluit, niet is gevestigd op een concentratielokatie van een instelling, zodanig dat het gebouw niet is gevestigd binnen een straal van 500 meter vanaf het midden van het terrein dat als concentratielokatie wordt beschouwd, of

b. indien het gebouw van een instelling op 15 februari 1993 is gebruikt ten behoeve van de opleiding die voorbereidt op het beroep van leraar basisonderwijs, en is gevestigd buiten de gemeente van vestiging, of

c. indien het gebouw van een instelling wordt gerenoveerd of verbouwd voor 31 december 1999 overeenkomstig de door Onze Minister in 1988 vastgestelde taakverdeling en concentratie van opleidingen en de renovatie of verbouwing door het instellingsbestuur uit eigen middelen wordt betaald en de renovatie of verbouwing tot aantoonbaar ruimtelijke gevolgen leidt, of

d. indien het gebouw van een instelling op 15 februari 1993 is gevestigd

buiten de gemeente van vestiging of indien een instelling een gebouw of een deel daarvan huurt of least of in gebruik heeft, dat met toestemming van Onze Minister is gevestigd buiten de gemeente van vestiging, of

e. indien een instelling een gebouw huurt of least, dat overeenkomstig het laatstelijk voor 15 februari 1993 door het instellingsbestuur vastgestelde huisvestingsplan niet gevestigd is op een concentratielokatie van een instelling, zodanig dat dat gebouw niet gevestigd is binnen een straal van vijfhonderd meter vanaf het midden van het terrein dat als concentratielokatie wordt beschouwd, waarbij in de gevallen, bedoeld onder a tot en met c, voor het desbetreffende gebouw van de instelling telkens geldt dat het aantal resterende jaren van de afschrijvingstermijn, bedoeld in artikel 3, groter is dan nul en kleiner is dan dertig.

2. In het geval van een verzoek als bedoeld in het eerste lid wordt voor het gebouw de gewogen oppervlaktewaarde vastgesteld met inachtneming van het bepaalde in het derde tot en vijfde lid.

3. In het geval van een verzoek als bedoeld in het eerste lid, onder a, b of c, wordt voor ieder gebouw de gewogen oppervlaktewaarde vastgesteld door somming van de uitkomsten van de drie navolgende formules:

a. $G \times$ functioneel netto m^2 van het gebouw, waarbij G voorstelt de restleeftijdscfactor van het gebouw, die wordt ontleend aan de Bijlage bij dit besluit;

b. $T \times$ functioneel netto m^2 van het gebouw, waarbij T voorstelt de stadsgroottefactor die ziet op de omvang van de gemeente van vestiging van de instelling of de buurgemeente, indien deze een grotere omvang heeft, uitgedrukt in aantallen inwoners; deze factor bedraagt:

- 0,0 in een gemeente met minder dan 100 000 inwoners,
- 0,1 in een gemeente met 100 000 tot 200 000 inwoners,
- 0,2 in een gemeente met 200 000 tot 300 000 inwoners en
- 0,3 in een gemeente met meer dan 300 000 inwoners;

c. $(T + 1) \times S \times$ functioneel netto m^2 van het gebouw, waarbij aan T dezelfde betekenis toekomt als aangegeven onder b en S voorstelt de spreidingsfactor, die betrekking heeft op gebouwen van de instelling als bedoeld in het eerste lid onder a tot en met c en waarvan de waarde wordt ontleend aan de Bijlage bij dit besluit.

4. In het geval van een verzoek als bedoeld in het eerste lid onder d wordt de gewogen oppervlaktewaarde van het gebouw of een deel daarvan vastgesteld door somming van de uitkomsten van de twee navolgende formules:

a. $T \times$ functioneel netto m^2 van het gebouw, aan welke formule dezelfde betekenis toekomt als is aangegeven in het derde lid onder b;

b. $(T + 1) \times S \times$ functioneel netto m^2 van het gebouw, aan welke formule dezelfde betekenis toekomt als is aangegeven in het derde lid onder c,

met dien verstande dat - in afwijking van het derde lid - voor de toepassing van dit lid het aantal functioneel netto m^2 van het gebouw of een deel daarvan wordt vastgesteld op basis van bij ministeriële regeling vastgestelde regels met betrekking tot de ruimtebehoefte van hogescholen en het aantal studenten dat is ingeschreven voor een opleiding die wordt verzorgd in het gebouw op 15 september 1992, op een zodanige wijze dat het aantal deeltijdse studenten als voltijdse wordt meegeteld.

5. In het geval van een verzoek als bedoeld in het eerste lid onder e wordt de gewogen oppervlaktewaarde van het gebouw of een deel daarvan vastgesteld door de uitkomst van de navolgende formule:

$(T + 1) \times S \times 0,2 \times$ functioneel netto m^2 van het gebouw, aan welke formule dezelfde betekenis toekomt als is aangegeven in het derde lid onder c, onverminderd de vermenigvuldigingsfactor 0,2.

6. Voor ieder gebouw van een instelling die wordt bekostigd door Onze Minister van Onderwijs en Wetenschappen, en waarvoor een aanvraag is ingediend, die voldoet aan het eerste lid, bestaat aanspraak op de vaststelling van een bedrag ten laste van het saldo, bedoeld in artikel 9, vierde lid, naar rato van de gewogen oppervlaktewaarde, vastgesteld overeenkomstig het tweede tot en met vijfde lid.

7. Voor ieder gebouw van een instelling die wordt bekostigd door Onze Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, en waarvoor een aanvraag is ingediend, die voldoet aan het eerste lid, bestaat aanspraak op de vaststelling van een bedrag dat per netto functioneel m² gewogen oppervlaktewaarde overeenstemt met de bedragen die telkens worden vastgesteld op grond van het zesde lid.

Artikel 11. Vereveningscommissie

1. Onze Minister stelt een commissie van onafhankelijke deskundigen in, belast met advisering over de vaststelling van de bedragen voor verevening, de vaststelling van de gewogen oppervlaktewaarden, bedoeld in artikel 10, tweede tot en met vijfde lid, en de gegrondheid van de verzoeken van de instellingsbesturen, bedoeld in de artikelen 9, eerste lid, en 10, eerste lid. De commissie brengt advies uit aan Onze Minister na een daartoe strekkend verzoek van een instelling.

2. De commissie bestaat uit drie leden. De leden worden benoemd, geschorst en ontslagen door Onze Minister, op voordracht van de gezamenlijke hogescholen.

3. Onze Minister kan aan de leden een tegemoetkoming toekennen.

4. Een ieder die betrokken is bij de uitvoering van dit artikel en daarbij de beschikking krijgt over gegevens waarvan hij het vertrouwelijk karakter kent of redelijkerwijs moet vermoeden, en voor wie niet reeds uit hoofde van ambt, beroep of wettelijk voorschrift ter zake van die gegevens een geheimhoudingsplicht geldt, is verplicht tot geheimhouding daarvan, behoudens voor zover enig wettelijk voorschrift hem tot mededeling verplicht of uit zijn taak bij de uitvoering van dit artikel de noodzaak tot mededeling voortvloeit.

Artikel 12. Inwerkingtreding

Dit besluit treedt in werking met ingang van de dag na de datum van uitgifte van het Staatsblad waarin het wordt geplaatst, en werkt terug tot en met 10 december 1993.

Artikel 13. Citeertitel

Dit besluit kan worden aangehaald als Besluit berekeningswijze deelnamesommen.

Het advies van de Raad van State is openbaar gemaakt door terinzagelegging bij het Ministerie van Onderwijs en Wetenschappen. Tevens zal het advies met de daarbij ter inzage gelegde stukken worden opgenomen in het bijvoegsel bij de Nederlandse Staatscourant van 11 januari 1994, nr. 7

Lasten en bevelen dat dit besluit met de daarbij behorende nota van toelichting in het Staatsblad zal worden geplaatst.

's-Gravenhage, 14 december 1993

Beatrix

De Staatssecretaris van Onderwijs en Wetenschappen,
M. J. Cohen

De Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij a.i.,
B. de Vries

Uitgegeven de *drieëntwintigste* december 1993

De Minister van Justitie,
E. M. H. Hirsch Ballin

Bijlage bij het Besluit berekeningswijze deelnamesommen

De restleeftijd factor (G) van artikel 10, derde lid, onder a, van het Besluit berekeningswijze deelnamesommen heeft bij de hierna aan te geven resterende afschrijvingstermijnen van gebouwen de daarbij aangegeven waarde.

resterende afschrijvingstermijn in jaren	restleeftijd factor (G)
1 of 29	0,02
2 of 28	0,07
3 of 27	0,16
4 of 26	0,28
5 of 25	0,44
6 of 24	0,64
7 of 23	0,87
8 of 22	1,13
9 of 21	1,36
10 of 20	1,56
11 of 19	1,72
12 of 18	1,84
13 of 17	1,93
14 of 16	1,98
15	2,00

De spreidingsfactor (S) van artikel 10, derde lid, onder c, vierde lid, onder b, en vijfde lid, onder b, van het Besluit berekeningswijze deelnamesommen heeft bij de hierna aan te geven aantallen gebouwen van een instelling de daarbij aangegeven waarde.

Aantal gedislokeerde gebouwen van een instelling	Waarde Spreidingsfactor (S)
1	0,0
2	0,05
3	0,10
4	0,15
5	0,20
6	0,25
7 of meer	0,30

NOTA VAN TOELICHTING

1. Algemeen

Het voorstel van Wet tot wijziging van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek in verband met decentralisatie van huisvestings- en bestedingsbeslissingen en regeling van de overname van het economisch claimrecht (Kamerstukken II, 22 957, nrs. 1-3) bepaalt in artikel II dat de overdracht van het economisch claimrecht door de Ministers van Onderwijs en Wetenschappen en van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij voor gebouwen en terreinen voor het hoger beroepsonderwijs tegen betaling moet plaatsvinden. Het instellingsbestuur betaalt ter zake van de gebouwen en terreinen, waarvoor bij aankoop, de stichting of ingebruikneming een rijksbijdrage is verleend, een door de minister vast te stellen bedrag aan het Rijk: de deelnamesom.

Uitgangspunt voor de berekeningswijze die de basis vormt voor de bepaling van de deelnamesom per hogeschool is enerzijds de vaststelling van een redelijke vergoeding voor de overdracht van het economisch claimrecht van de gebouwen en terreinen en anderzijds een gelijke behandeling van de hogescholen, die recht doet aan de verschillen in huisvestingssituaties tussen de instellingen.

Aan het genoemde uitgangspunt is in het onderhavige besluit uitwerking gegeven in bepalingen waarin voor de verschillende onroerende zaken ten aanzien waarvan het economisch claimrecht wordt overgedragen, op normatieve wijze de door de hogescholen te betalen bedragen zijn aangegeven. Het betreft de artikelen 3 tot en met 6. Deze artikelen worden hierna toegelicht in § 2 (Bruto-deelnamesommen) van deze nota van toelichting. Voorts is het uitgangspunt uitgewerkt in bepalingen die – eveneens langs normatieve weg – reductie op de te betalen deelnamesommen mogelijk maken. De desbetreffende artikelen 7 tot met 10 zijn in deze nota van toelichting toegelicht in § 3 (Overbrugging en verevening).

Tot slot voorziet dit besluit in een Vereveningscommissie die – op verzoek van belanghebbende hogescholen – de minister adviseert over de toepassing van de vereveningsbepalingen (artikelen 9 en 10) van dit besluit. Op basis van die artikelen zijn twee commissies ingesteld, één voor de instellingen die onder de verantwoordelijkheid vallen van de eerste ondergetekende en één commissie onder auspiciën van de Stichting Samenwerkend Hoger Agrarisch onderwijs voor de instellingen die onder verantwoordelijkheid van de tweede ondergetekende vallen. Voor de toelichting wordt verwezen naar § 4 van deze nota van toelichting.

Over het genoemde wetsvoorstel is overleg gepleegd met de HBO-Raad. Hetzelfde geldt voor het onderhavige besluit. Dat overleg heeft geleid tot onder meer de afspraak dat de HBO-Raad de systematiek zou ontwikkelen voor de wijze van verevening. Dit laatste ligt voor de hand omdat de verevening gezien moet worden als de laatste stap om de hogescholen zoveel mogelijk in een financieel gelijkwaardige uitgangspositie te brengen. De HBO-Raad kan als belangenbehartiger van de hogescholen zelf het beste bepalen op welke wijze dit naar behoren kan geschieden. Een en ander heeft er toe geleid dat de systematiek van de verevening in dit besluit door de HBO-Raad is ontwikkeld en door die raad is afgestemd met de hogescholen – die met ruime meerderheid de voorstellen hebben ondersteund –, waarna de bedoelde systematiek door ondergetekenden is verwoord in dit besluit.

Over de vaststelling van de deelnamesommen op basis van de regels zoals neergelegd in dit besluit wordt met elke instelling afzonderlijk overleg gevoerd. Over de bruto-deelnamesommen en de overbruggingsbijdrage is inmiddels met vrijwel alle instellingen overeenstemming

bereikt. Afronding van deze fase vindt spoedig plaats. De hierboven-genoemde onafhankelijke vereveningscommissies zullen ondergetekenden adviseren over de vereveningsbijdragen. Dit is reeds geschiedt met betrekking tot de eerste vereveningsronde op basis van artikel 9 van dit besluit. Wat betreft de tweede vereveningsronde moet de advisering nog plaatsvinden. Daarna zullen ondergetekenden de vereveningsbedragen vaststellen. Tenslotte zullen de netto-deelnamesommen per instelling worden vastgesteld en aan de instellingen in de vorm van een beschikking worden meegedeeld. Deze beschikkingen zullen worden verzonden nadat daarvoor de wettelijke basis aanwezig is, naar verwachting in de tweede helft van december 1993.

2. Bruto-deelnamesommen

Voor de bepaling van de deelnamesom per gebouw wordt uitgegaan van de waarde die resteert nadat de gemiddelde vervangingswaarde van het gebouw op grond van de ouderdom is afgeschreven. Voor terreinen wordt uitgegaan van een niet af te schrijven normatieve waarde per oppervlakte-eenheid van de bebouwingmogelijkheid. Het bovenstaande is uitgewerkt in de artikelen 3 en 4 van het onderhavige besluit.

In artikel 3, tweede lid, is een rekenregel geformuleerd ter bepaling van de resterende waarde van het gebouw na afschrijving van de gemiddelde vervangingswaarde. De afschrijving vindt op een zodanige wijze plaats dat de gemiddelde jaarlijkse leenlast, zijnde de gemiddelde jaarlijkse rente- en aflossingsuitgaven, gedurende de resterende afschrijvings-termijn voor alle gebouwen die nog niet volledig zijn afgeschreven, gelijk is. Deze rekenregel kan als volgt schematisch worden weergegeven.

Restwaardeschema gebouwen

J	W	J	W
Resterende afschrijvingstermijn in jaren	Resterende waarde gebouw per functio- neel netto m ² (f _{nm²}) f		f
30	2 700,-	15	2 003,72
29	2 671,06	14	1 928,29
28	2 640,38	13	1 847,26
27	2 607,85	12	1 760,37
26	2 573,46	11	1 667,01
25	2 536,22	10	1 566,65
24	2 479,01	9	1 458,76
23	2 455,49	8	1 342,49
22	2 410,94	7	1 217,24
21	2 363,74	6	1 082,00
20	2 313,01	5	935,90
19	2 259,25	4	777,90
18	2 201,63	3	606,72
17	2 139,99	2	421,07
16	2 074,28	1	219,40
		0	0,-

Daarbij geldt als uitgangspunt dat de afschrijvingstermijn van permanente huisvesting 30 jaar is, bij tijdelijke huisvesting 20 jaar en bij houten noodgebouwen 10 jaar bedraagt. Per saldo komt dit neer op een gemiddelde vervangingswaarde van f 2700, respectievelijk f 2313, respectievelijk f 1567 per functioneel netto vierkante meter vloeroppervlak (f_{nm²}).

De waarde van terreinen is gerelateerd aan de bebouwingmogelijkheid van het desbetreffende terrein, zoals blijkt uit de reeds bestaande bebouwing en de uitbreidingsmogelijkheden daarvan, op de wijze zoals aangegeven in artikel 4, eerste tot en met vierde lid.

De uitbreidingsmogelijkheid wordt bepaald aan de hand van een geldend bestemmingsplan. Indien dit ontbreekt of geen aanknopingspunt biedt, wordt de uitbreidingsmogelijkheid normatief op 15% vastgesteld. De norm van 15% is een ervaringscijfer, waarvan in de praktijk is gebleken dat deze opslag redelijk is. Indien echter in specifieke gevallen toepassing van die norm tot een onbillijke situatie zou leiden is in die gevallen afwijking van de norm mogelijk.

Voor sportvelden is de waarde normatief vastgesteld op f 400 000. Er is voor een normatieve waarde gekozen omdat de norm inzake bebouwingmogelijkheid en uitbreiding daarvan voor sportvelden niet van toepassing is. Bij de vaststelling van de normatieve waarde is uitgegaan van de gemiddelde omvang van sportvelden, vermenigvuldigd met een bedrag van f 300 per fm^2 .

Op terreinen vindt geen afschrijving plaats. Wel wordt in artikel 4, tweede lid, voorzien in afschrijving op het bedrag van de bruto-deelnamesom van het terrein, indien het een terrein betreft waarvan de erfpacht door het Rijk is afgekocht. Als voorwaarde geldt dat die afkoop betrekking heeft op een periode korter dan 30 jaar te rekenen vanaf 31 december 1993. Op die afschrijving is artikel 3, tweede en derde lid, van overeenkomstige toepassing. De bruto-deelnamesom voor een dergelijk terrein kan per fm^2 dus worden afgeleid uit het restwaardeschema voor gebouwen, dat hierboven is afgedrukt, door bij het toepasselijke aantal restjaren het daar genoemde bedrag te delen door 9. Immers, het maximumbedrag per fm^2 voor het gebouw is negen maal zo hoog als dat voor een terrein, terwijl de maximale afschrijvingstermijn (30 jaar) voor beide gelijk is.

Op de aldus op grond van de artikelen 3 en 4 bepaalde waarden vinden verrekeringen plaats verband houdende met nog uitstaande leningen, huurkoop, lopende investeringen voor nieuw- en of verbouwprojecten en eventuele eigen bijdragen van een instelling. Dit is geregeld in artikel 5.

Het eerste lid van artikel 5 betreft de verrekening wegens een bijdrage uit de eigen middelen van een instelling aan de stichtings- of verwervingskosten. Tot een eigen bijdrage wordt gerekend een bijdrage die door het Rijk is goedgekeurd, en die tot aantoonbaar ruimtelijke gevolgen heeft geleid. Daarvan is sprake als er een uitbreiding in fm^2 heeft plaatsgevonden. Een eigen bijdrage voor renovatie of groot onderhoud telt niet mee voor vermindering van de bruto-deelnamesom. De vermindering bedraagt een percentage van de waarde van het gebouw en het terrein, dat gelijk is aan het percentage dat de verhouding weergeeft van het aandeel van de eigen bijdrage van het instellingsbestuur in de totale stichtings- of verwervingskosten.

Uiteraard is van een eigen bijdrage geen sprake als deze later door het Rijk is vergoed. In dat geval vindt geen vermindering van de bruto-deelnamesom plaats.

Voorts leidt een eigen bijdrage niet tot vermindering als deze voor 1 januari 1987 is betaald (artikel 5, tweede lid). Deze datum houdt verband met de invoering van de lump-sum bekostiging voor het h.b.o. Tot 1 januari 1987 werden overschotten op de exploitatie teruggevorderd en behoorden niet tot de eigen middelen van de instelling.

Ten slotte is in het derde lid bepaald dat voor een door het Rijk vergoede lening die loopt terzake van een investering in een onroerende zaak waarvan het economisch claimrecht wordt overgedragen, het per 1 januari 1994 nog uitstaande leenbedrag (de schuldrest) bij de bepaling van de deelnamesom in mindering wordt gebracht.

Tot slot voorziet artikel 6 in de betaling van deelnamesommen voor bouwprojecten in uitvoering waarvan de projectkosten door de minister zijn goedgekeurd. Een aparte bepaling (artikel 6, tweede lid) is gewijd aan de goedgekeurde voorbereiding van een bouwproject. De deelnamesom

bedraagt in dat geval de tot 31 december 1993 verleende vergoeding voor die voorbereiding.

3. Overbrugging en verevening

3.1. Algemeen

De op grond van de artikelen 3 tot en met 6 vast te stellen deelnamesommen behoeven correctie, omdat de langs deze normatieve weg te berekenen bedragen niet in voldoende mate rekening houden met verschillen die tussen de hogescholen bestaan op het punt van de feitelijk situatie van hun huisvesting. Er bestaan immers nog meer verschillen dan die welke tot uitdrukking zijn gebracht door rekening te houden met de omvang, aard en ouderdom van de onderwijsgebouwen, de omvang van de omringende terreinen, de aard en omvang van eventuele eigen bijdragen van de instelling bij nieuwe bouwprojecten en de andere in de genoemde artikelen tot dusverre verwerkte elementen. Zo bestaat een duidelijk verschil tussen de hogeschool die in één compact, tamelijk nieuw gebouw het onderwijs heeft geconcentreerd, en de hogeschool die op verschillende lokaties in verschillende gebouwen het onderwijs verzorgt. Laatsgenoemde hogeschool wordt geconfronteerd met grotere inefficiënties en derhalve met hogere lasten. Zij kan met de noodzaak worden geconfronteerd om te herinvesteren in de ruimtelijke voorzieningen van de instelling. Hierbij kan de plaats van vestiging van de desbetreffende school nog een belangrijk verschil maken. Grond- en bouwkosten zijn in grote steden en in de randstad doorgaans hoger dan elders in het land. Ofschoon de tweede hogeschool – bij voorbeeld gelet op de ouderdom van zijn gebouwen – misschien een geringer totaalbedrag heeft te voldoen aan bruto-deelnamesommen dan de eerstbedoelde, zij aan de hand van dit voorbeeld in elk geval duidelijk dat de «startposities» van de verschillende hogescholen zeer uitlopend kunnen zijn, indien niet een correctie zou plaatsvinden op de normatieve berekeningssystematiek van de bruto-deelnamesom.

In dit besluit wordt met de systematiek van de verevening beoogd die startposities zoveel mogelijk gelijkwaardig te maken.

Voorts kan het in afzonderlijke gevallen voorkomen dat toepassing van de berekeningswijze van de bruto-deelnamesommen, bij voorbeeld als gevolg van ruimte-overschot, tot financiële problemen op instellingsniveau leidt. Om dergelijke gevallen het hoofd te kunnen bieden bevat dit besluit enkele bepalingen die, langs genormeerde weg, verevening mogelijk maken in de vorm van een reductie op de bruto-deelnamesom(men).

Een nog duidelijker verschil in startpositie vergeleken met de normale situatie bestaat voor die hogescholen die per 1 januari nog doende zijn een bouwproject te verwezenlijken dat per fm^2 hogere kosten met zich meebrengt dan de norm voor de vaststelling voor de bruto-deelnamesom. De verdere financiering van dat bouwproject dient na die datum te geschieden uit de genormeerde huisvestingslastenvergoeding. Het gaat hierbij om goedgekeurde nieuwbouwprojecten waarvoor door het Rijk reeds verplichtingen jegens de instellingen zijn aangegaan. Aangezien de daarmee gemoeide verwachtingen niet als gevolg van de onderhavige operatie teniet gedaan kunnen worden, ligt het in de rede de desbetreffende instellingen tegemoet te komen door middel van de in dit besluit opgenomen overbruggingsregeling, die een korting op de bruto-deelnamesom behelst ten bedrage van de meerkosten per fm^2 van het bouwproject.

In artikel 7, eerste en tweede lid, is geregeld dat zowel overbrugging als verevening geschiedt door middel van reductie op de berekende bruto-deelnamesommen. Voorts is in het derde lid bepaald dat er voor de

verevening een vast budget is vastgesteld, te weten 170 miljoen gulden. Dit budget is vastgelegd in de Principe-overeenkomst die op 17 november 1992 tussen de Minister van Onderwijs en Wetenschappen en het bestuur van de HBO-Raad is gesloten, en is bestemd voor de instellingen die door de eerste ondergetekende worden bekostigd. De instellingen die door de tweede ondergetekende worden bekostigd, kunnen eveneens een beroep doen op de vaststelling van bedragen ter vermindering van de bruto-deelnamesom ter zake van verevening, overeenkomstig de regels die daarvoor in dit besluit zijn vastgelegd. Voor deze instellingen is niet vooraf een budget vastgelegd, maar geldt dat de uitkomsten van de berekening van de tweede verevening voor de onder de verantwoordelijkheid van de eerste ondergetekende vallende instellingen, welke uitkomsten gerelateerd zijn aan het beperkte budget, als basis dienen voor de berekening van de bedragen voor de landbouwhogescholen (zie voor een nadere toelichting paragraaf 3.4.3.).

3.2. Overbrugging (art. 8)

Dit besluit voorziet in de mogelijkheid van overbrugging, indien een instelling een lopend bouwproject voor eigen rekening moet afbouwen, terwijl de te ontvangen normatieve vergoeding daarvoor niet toereikend is (eerste lid onder a). De overbruggingsbijdrage wordt zodanig vastgesteld dat de instelling die het project voor eigen rekening afbouwt vanaf 1 januari 1994, met dezelfde lasten wordt geconfronteerd als wanneer het gebouw op deze datum gereed zou zijn. Voor een nieuw gebouw zou de instelling f 2700 per m² moeten betalen. Voor het lopende project krijgt de instelling derhalve een overbruggingsbijdrage ter hoogte van de meerkosten van het project boven de f 2700 per m². Onder de kosten vallen blijkens het tweede lid ook de resterende kosten uit huurovereenkomst of erfpacht, die voorafgaande aan de oplevering van het bouwproject moeten worden gemaakt, doch per geval te limiteren tot een beperkt tijdvak.

Het eerste lid onder b voorziet voorts in overbrugging voor de helft van de kosten van een lopend bouwproject dat renovatie, dan wel verbouwing behelst. Voor deze norm is gekozen, omdat als gevolg van renovatie of verbouwing de gebruikswaarde en de levensduur van deze gebouwen onmiskenbaar stijgen. Dit voordeel valt aan de instellingen toe. Het is dan ook redelijk dat zij bijdragen in de kosten en dat de overbrugging in dergelijke gevallen niet de totale kosten van renovatie of verbouwing behoeft te omvatten.

3.3. Eerste ronde verevening (art. 9)

Een vereveningsbijdrage kan op verzoek van de instelling in mindering worden gebracht op de bruto-deelnamesom als een instelling als gevolg van de door de eerste ondergetekende op 1 juli 1991 afgekondigde verplichtingenstop rente heeft gederfd in verband met een eigen bijdrage voor een bouwproject in uitvoering, waarvan blijkens het Intentioneel Investeringsprogramma 1991 het begin van de uitvoering voor 31 december 1993 zou plaatsvinden (eerste lid onder a). Voor de rentederving geldt een percentage van 9. Het tijdvak waarover de rentederving loopt, vangt aan op 1 juni 1991 en loopt tot uiterlijk 31 december 1993 (tweede lid).

Voorts kan een verzoek om verevening worden gedaan, indien de huisvestingslasten van een instelling de huisvestingslastenvergoeding met 2% overschrijden (eerste lid onder b) – bij voorbeeld als gevolg van een bestaand aanzienlijk ruimte-overschot. De hierbedoelde huisvestingslastenvergoeding is niet gelijk aan de genormeerde vergoeding die op grond van artikel 2.6 van de WHW is vastgesteld, omdat die vergoeding in de komende jaren aan verandering onderhevig zal kunnen zijn. Aangezien de bedoelde vergoeding thans moet vastliggen, zodat het bedrag van de

verevening kan worden bepaald, voorziet het derde lid, uitsluitend voor de toepassing van dit artikel, in een eenmalige fixering van die vergoeding bij ministeriële regeling.

In het vierde lid, tot slot, wordt aangegeven dat de eerste vereveningsronde ten laste van het vereveningsbudget wordt gebracht. Het resterende saldo is in zijn geheel bestemd voor de tweede verevening, met dien verstande dat voor dat laatste voorlopig niet meer dan 120 miljoen gulden beschikbaar wordt gesteld. De noodzaak om het gehele saldo niet direct te besteden vloeit voort uit het vaststellingssysteem voor de tweede verevening, waarbij de omvang van de aanspraken onderling van elkaar afhankelijk zijn. Verwezen wordt naar de toelichting op artikel 10, zesde lid. Er moet dus rekening worden gehouden met wijzigingen die voor alle belanghebbende instellingen kunnen optreden als gevolg van rechterlijke uitspraken in het geval een of meer beroepen worden ingesteld en worden gehonoreerd. Indien het gehele saldo direct in de definitieve vaststelling van de deelnamesommen zou worden verdisconteerd, zou dat betekenen dat, in het geval van honorering van enig beroep, van alle andere instellingen voor wie een vereveningsbedrag is vastgesteld een bedrag zou moeten worden nagevorderd. Het voor 1993 gefixeerde saldo is zodanig dat – tenzij in groten getale beroepen zouden worden ingesteld en gehonoreerd – de noodzaak van navorderingen redelijkerwijs is uitgesloten. Daarbij zij overigens benadrukt dat het budget voor verevening slechts kan worden aangesproken voor zover het beroep op verevening betrekking heeft. Een beroep dat betrekking heeft op de vaststelling van de bruto-deelnamesom of op overbrugging, komt, indien gegrond, normaal ten laste van de rijksmiddelen.

Het ligt in het voornemen zo spoedig mogelijk na 1 januari 1994 een nadere vaststelling van de bedragen voor vereveningen te doen plaatsvinden en met de instellingen te verrekenen. Dat geldt in elk geval, indien de ingestelde beroepen ter zake van aanspraken op het vereveningsbudget daartoe aanleiding geven. Na ommekomst van de beroepstermijn bestaat immers inzicht in de omvang waarin eventuele beroepen wijzigingen kunnen aanbrengen in de proportionele aanspraken van alle betrokken instellingen.

Een laatste verrekening vindt zo nodig plaats nadat op de beroepen zal zijn beslist.

3.4. 2e ronde verevening (art. 10)

Voor de tweede verevening zijn de fondsen beschikbaar nadat de eerste ronde daaruit is voldaan. Dit betekent niet dat de deelnamesom per gebouw zal worden vastgesteld in een reeks van opeenvolgende beschikkingen. Per instelling zal één beschikking worden afgegeven, waarin voor alle gebouwen en terreinen te zamen het – gespecificeerde – bedrag zal worden bepaald dat is verschuldigd ter zake van de overdracht van het economisch claimrecht.

De tweede vereveningsronde vormt de laatste correctie op de bruto-deelnamesommen. Deze laatste correctie heeft, te zamen met de gekozen systematiek voor de berekening van de bruto-deelnamesommen en alle voorgaande correcties, uiteindelijk tot doel de verschillende instellingen in een zoveel mogelijk gelijke uitgangspositie ten opzichte van elkaar te brengen. Het ligt het de hand als uitgangspunt voor de tweede verevening te kiezen voor een benadering waarbij de fysieke verschillen in huisvestingssituatie van de hogescholen centraal wordt gesteld. Aldus kan waarde worden toegekend aan de knelpunten die met die fysieke omstandigheden samenhangen. In de door de HBO-Raad voorgestelde normen voor de tweede verevening is in de allereerste plaats teruggegrepen op de doelstellingen van de Operatie Schaalvergroting, Taakverdeling en Concentratie (STC-operatie), waarin onder meer ook concen-

tratie op het gebied van de huisvesting van het h.b.o. en een tempoversnelling daarvan werd beoogd. In de loop van het proces dat heeft geleid tot het wetsvoorstel en het onderhavige besluit is duidelijk geworden dat het concentratiebeleid een kwestie is van langere adem. Bij een belangrijk gedeelte van de hogescholen is het concentratiestreven nog gaande. Ook recentere fusies zijn hiervan de oorzaak.

In de tweede verevening is de nadruk gelegd bij het bevorderen van dat concentratiestreven. Knelpunten die daarbij een rol spelen, zijn de mate van spreiding van de gebouwelijke voorzieningen van een instelling, de relatief duurdere grond- en bouwrijzen in en rond grotere gemeentes, en historisch gegroeide omstandigheden waarbij sommige gebouwen vanwege hun relatief geringe ouderdom (+ 15 jaar) bestedingsbeslissingen kunnen bemoeilijken of zelfs dwarsbomen. Als essentie van de tweede verevening kan dus worden aangegeven: het zo veel mogelijk wegnemen van belemmeringen bij het voortgezette concentratiestreven.

Hierna zal worden uiteengezet welke concrete categorieën van gebouwen in dit verband belemmeringen opwerpen en daarom krachtens dit besluit voor een korting op de bruto-deelnamesom in aanmerking komen (3.4.1), op welke wijze in dit besluit een onderlinge weging, afhankelijk van de aard van de knelpunten, tot stand wordt gebracht (3.4.2) en tot slot de wijze waarop een en ander tot de vaststelling van een kortingsbedrag leidt (3.4.3).

3.4.1. Categorieën gebouwen (art. 10, eerste lid)

In de aanhef van artikel 10, eerste lid, wordt bepaald dat voor de tweede verevening slechts gebouwen in aanmerking komen die ook in de (nabije) toekomst daadwerkelijk tot de gebouwelijke voorzieningen van de instelling zullen behoren. Meer precies gaat het er om gebouwen voor de tweede vereveningen uit te sluiten, die als gevolg van lopende bouwprojecten kunnen worden afgestoten. Deze gebouwen vormen immers geen belemmering meer voor het streven naar concentratie van de huisvesting. Een tweede beperking wordt aangebracht aan het slot van dit lid. In het algemeen geldt voor de gebouwen die voor de tweede verevening in aanmerking kunnen worden gebracht, dat zij een gebruiksleeftijd dienen te hebben tussen de nul en de dertig jaren. Dat sluit aan bij de in dit besluit gehanteerde wijze van vaststellen van de deelnamesommen. Voorts wordt er op gewezen dat instellingen een gebouw telkens slechts om één reden voor de tweede verevening kunnen aanmelden, ook al zou een gebouw in meerdere categorieën zijn onder te brengen. Dit is tot uitdrukking gebracht door de onderscheiden categorieën te scheiden met het voegwoord «of». Overigens worden de eerste drie categorieën bij de tweede verevening op dezelfde wijze behandeld, zoals nog zal worden uiteengezet, waardoor een keuze uit die drie minder zwaar weegt. Voor de twee laatste categorieën wordt een relatief geringere aanspraak op het budget in het vooruitzicht gesteld. Ze zijn te beschouwen als restcategorieën, omdat de daaraan verbonden knelpunten in financieel opzicht minder zwaar wegen.

Het besluit onderscheidt in artikel 10, eerste lid, vijf categorieën gebouwen waarvoor een aanvraag voor toepassing van de regels voor de tweede verevening kunnen worden aangevraagd. Het betreft de navolgende soorten van gebouwen.

1°. Gedislokeerde gebouwen (eerste lid onder a)

Als norm voor dislokatie geldt een afstand van meer dan 500 meter van het midden van het terrein van een concentratielokatie. Als toetssteen voor het begrip concentratielokatie geldt het huisvestingsplan zoals dat bij de minister is ingediend voor de laatste verplichte ronde «huisvestingsplannen». Dit criterium is gekozen, omdat het de meest objectieve maat is voor de bepaling van de concentratiewensen van een instelling.

Aangezien er vanaf de indiening van de huisvestingsplannen in 1989 verschillende ingrijpende veranderingen, met name fusies, hebben plaatsgevonden is het laatst ingediende huisvestingsplan 1989 niet in alle gevallen bruikbaar. Daarom worden, in aanvulling op de genoemde huisvestingsplannen, besluiten van het instellingsbestuur met betrekking tot de huisvesting die na 1989 zijn genomen, eveneens als grondslag geaccepteerd voor de bepaling van de concentratielokatie van de hogeschool. Een hogeschool kan aldus beschikken over meer dan één concentratielokatie. Om te voorkomen dat de bedoelde besluiten werden genomen met voorkennis omtrent de werking van de tweede verevening is als uiterste datum voor de totstandkoming van die besluiten 15 februari 1993 vastgelegd.

2°. Pabo-lesplaatsen (eerste lid onder b)

Er zal als gevolg van de nieuwe bekostigingssystematiek op grond van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek niet langer worden voorzien in een bodembekostiging van erkende lesplaatsen met geringe studentenaantallen. Als gevolg van de nieuwe systematiek zal het handhaven van pabo-lesplaatsen financieel onaantrekkelijker worden en is een versnelde concentratie van huisvesting wenselijker. Zonder enige tegemoetkoming zou de hoogte van de deelnamesom die voor deze lesplaatsen moet worden betaald, een duidelijk knelpunt voor de concentratie vormen. Dit is de reden om de pabo-lesplaatsen bij de tweede verevening als dislokaties te beschouwen. Uiteraard kan een instelling ook besluiten de lesplaats te handhaven, waardoor de vereveningsbijdrage kan worden gezien als een eenmalige tegemoetkoming voor de inefficiënties van een gedislloeerde vestiging van de lesplaats.

3°. Gebouwen waarvoor taakverdelingsafspraken gelden (eerste lid onder c)

Het gaat hier om gebouwen waarvoor tussen de instelling en de minister taakverdelingsafspraken van kracht zijn het kader van de meergenoemde STC-operatie. De noodzakelijke investeringen ten gevolge van deze afspraken rechtvaardigen een vergoeding, ook in de situatie waarin deze gebouwen op een concentratielokatie zijn gevestigd.

4°. Nevenvestigingen (eerste lid onder d)

Het betreft hier een restcategorie die niet onder een van de drie voorgaande is te brengen, doch uit het oogpunt van een (versneld) concentratiebeleid knelpunten kan opleveren. Deze categorie kan worden beoordeeld los van de in het eerste lid onder a bedoelde huisvestingsplannen of de daarmee gelijk te stellen besluiten. Voor zover het nevenvestigingen betreft die niet zelfstandig zijn gehuisvest wordt bovendien de eis gesteld dat toestemming van de minister voor de nevenvestiging moet bestaan. Dit geldt voor de meeste nevenvestigingen, waarbij overigens het gebouw of gedeelte daarvan pleegt te worden gehuurd, geleast of in bruikleen is genomen. Dit is ook de reden dat deze panden, waarvoor dus meestal geen deelnamesom moet worden afgedragen, bij de tweede verevening «lager gewaardeerd» worden dan de eerste drie categorieën.

5°. Huur- en leasepanden op dislokatie (eerste lid onder e) Deze tweede restcategorie betreft huur- en leasepanden die op grond van de huisvestingsplannen of daarmee gelijk te stellen besluiten, bedoeld in het eerste lid onder a, als dislokaties zijn aan te merken. Aangezien deze gebouwen bij huisvestingsconcentratie niet behoeven te worden afgestoten en dus geen kapitaalverlies met zich mee brengen, kan de tegemoetkoming in de tweede verevening hier het meest bescheiden zijn.

3.4.2. Het systeem van weging (art. 10, tweede tot en met vijfde lid)

Aan de hand van het tweede tot en met vijfde lid van artikel 10 wordt op de hiervoor aangegeven categorieën van gebouwen, nadat ze door de instellingen zijn aangemeld, een systeem van weging van hun functioneel netto vierkante meters vloeroppervlakte toegepast. Dit systeem is geënt

op de reeds gesignaleerde knelpunten, waarbij per knelpunt vermenigvuldigingsfactoren worden toegepast. Dit leidt er toe dat gebouwen die worden gekenmerkt door de meeste of zwaarste knelpunten ook relatief de grootste aanspraken verwerven ten laste van het beschikbare budget. De HBO-Raad heeft, zoals reeds gemeld, voorgesteld in verband met het centralisatiestreven voor de huisvesting drie knelpunten te onderscheiden, te weten de relatieve ouderdom van het gebouw, de relatieve kostbaarheid van grond- en bouwpreizen in en nabij grote steden en de mate van spreiding van de gebouwelijke voorzieningen van een instelling. Volgens de voorgestelde systematiek wordt voor ieder daarvoor in aanmerking komend gebouw vastgesteld in welke mate het desbetreffende knelpunt een belemmering vormt. Dit geschiedt voor ieder van de knelpunten met behulp van geobjectiveerde maatstaven. De belemmering wordt dan telkens uitgedrukt in een vermenigvuldigingsfactor die de weging van het aantal fm^2 van het gebouw zwaarder doet zijn, naarmate de belemmering volgens de schaal hoger is.

Er worden drie schalen gehanteerd, te weten een voor de restleeftijd-factor (G), een voor de stadsgroottefactor (T) en een voor de spreidingsfactor (S). Over ieder van die schalen is het volgende op te merken.

De schaal voor de restleeftijd bestaat uit drie gedeeltes, die, overeenkomstig de in dit besluit gehanteerde maximale afschrijvingstermijn, te zamen een periode van dertig jaar bestrijken. De HBO-Raad heeft na overleg met de instellingsbesturen vastgesteld dat de grootste belemmeringen optreden voor gedislloeerde gebouwen tussen de 8 en de 22 jaar oud. De tamelijk jonge gebouwen – dus met een restleeftijd tussen de 30 en de 23 jaar – bevinden zich als gevolg van het investeringsbeleid van de afgelopen jaren vrijwel alle op een concentratielokatie. Zo niet alle. Maar zelfs als dat niet het geval zou zijn, is het economisch niet wenselijk deze gebouwen tegen groot kapitaalverlies af te stoten. En indien het kapitaalverlies niet groot zou zijn vormen deze gebouwen uit financieel oogpunt ook geen ernstige blokkade om elders te investeren. Voor deze gebouwen geldt dus dat de restleeftijd laag moet worden gewaardeerd. Voor de genoemde restleeftijd loopt de factor voor de restleeftijden van 30 tot 23 jaren geleidelijk op van 0,02 tot 0,87.

Hetzelfde geldt voor de tamelijk oude gebouwen, te weten die met een restleeftijd van 7 tot 0 jaren. Deze vormen evenmin een grote belemmering, omdat de verwezenlijking van herhuisvesting snel, althans binnen afzienbare tijd kan geschieden. De factor loopt ten opzichte van de eerstgenoemde groep van gebouwen spiegelbeeldig af van 0,87 tot 0,02.

De reeds genoemde groep van gebouwen met een restleeftijd tussen de 22 en de 8 jaren kunnen de gewenste herhuisvesting langdurig blokkeren. Dat is de reden dat de vermenigvuldigingsfactor voor deze restleeftijden hoger zijn dan die voor de twee andere groepen. De factor loopt op van 1,13 bij 22 restjaren, bereikt zijn piek van 2,0 bij 15 restjaren en daalt dan weer geleidelijk tot 1,13 bij 8 restjaren. De waarde van G is vastgelegd in de Bijlage bij dit besluit. Uit de G-schaal blijkt tevens dat de grenzen tussen de drie groepen niet scherp zijn getrokken, doch even geleidelijk verlopen als de gehele schaal. Scherpe grenzen zijn immers redelijkerwijze niet te trekken. Een stadsgroottefactor groter dan nul wordt toegekend aan de in aanmerking komende gebouwen, waarbij, in het geval van concentratie, geherinvesteerd moet worden in of nabij grotere gemeentes. De schaal voor de stadsgroottefactor (T) behoeft weinig toelichting. Gekozen is voor een indeling in vier groepen, waarbij de vermenigvuldiging voor steden met minder dan 100 000 nul en die voor steden met meer dan 300 000 0,3 bedraagt. De schaal is vanwege zijn eenvoud opgenomen in het derde lid onder b. Hierbij zij nog aangetekend dat beslissend voor de toekenning van de desbetreffende factor aan ieder door de instelling voor de tweede verevening aangemeld gebouw de gemeente van vestiging van de instelling is, dan wel de buurgemeente. Bij

de keuze tussen gemeente of buurgemeente geldt uiteraard de gemeente met het grootste inwonertal.

Een spreidingsfactor (S) kan worden toegekend ten behoeve van instellingen met meer dan één voor opleidingsdoelstellingen in gebruik zijnd, gedisloneerd gebouw. De factor is hoger naarmate de instelling meer gebouwen voor de tweede verevening aanmeldt. Immers, de concentratiebehoefte is urgenter naarmate er sprake is van een veelheid aan panden, dan wanneer er slechts twee panden zijn. De waarde van S kan worden afgelezen uit de Bijlage bij dit besluit. De factor geldt voor ieder gebouw dat op grond van het eerste lid onder a, b of c is aangemeld voor de tweede vereveningsronde. Een rekenvoorbeeld – waarbij tevens de werking van het derde lid onder c wordt toegelicht – moge dit verduidelijken.

Een instelling vraagt tweede verevening aan voor twee dislokaties en een gebouw op de concentratielokatie, waarvoor taakverdelingsafspraken gelden.

Voor ieder van die drie gebouwen geldt dan $S = 0,10$. Een bijkomende aanvraag van diezelfde instelling, betreffende een nevenvestiging, beïnvloedt de waarde van S niet. Voor die nevenvestiging geldt overigens bij de toepassing van het vierde lid dezelfde waarde van S, te weten 0,10. Evenmin wijzigt de waarde van S indien de instelling nog een of meer andere gebouwen in bezit heeft, die niet aan de criteria voor de tweede verevening voldoen, bij voorbeeld een gedisloneerd gebouw waarvoor een overbruggingsbijdrage wordt vastgesteld of een gebouw dat ouder is dan dertig jaar.

In de wegingssystematiek, vervat in het derde tot en met vijfde lid, wordt tot uitdrukking gebracht hetgeen bij de bespreking van de categorieën van gebouwen reeds is aangegeven: de aanvragen op grond van het eerste lid onder a tot en met c worden geacht in beginsel zwaardere belemmeringen te bevatten dan die, bedoeld in het eerste lid, onder d en e. Dit komt tot uitdrukking in het derde lid, waarbij voor de eerstgenoemde groep telkens de restleeftijdscategorie toepasselijk wordt verklaard. Tevens blijkt uit het derde lid dat alle aanvragen betreffende het eerste lid onder a tot en met c op dezelfde wijze worden behandeld. Er is immers geen goede reden om dat niet te doen. Anders gezegd, er bestaat geen behoefte bij de toepassing van de wegingssystematiek in de bedoelde categorieën gebouwen nog nader onderscheid aan te brengen, omdat de zwaarte van de knelpunten reeds voldoende in de schalen van de vermenigvuldigingsfactoren tot uitdrukking komt.

Met betrekking tot de toepassing van het vierde lid wordt er voorts op gewezen dat een andere dan de in dit besluit tot dusverre gehanteerde specificatie van het in aanmerking te nemen vloeroppervlak noodzakelijk is, omdat nevenvestigingen dikwijls niet zelfstandig zijn gehuisvest en het daadwerkelijk gebruikte oppervlak dus meestal een vertekend beeld zal geven. Om tot een objectief toetsbare maat te komen voor de f m^2 wordt per nevenvestiging uitgegaan van het aantal ingeschreven studenten per 15 september 1992 en de daarbij behorende ruimtebehoefte-normen, opgenomen in het reeds bestaande Ruimtebehoefte-model HBO-Nederland (Rumhbo'N). De juiste berekeningswijze van deze normatief vast te stellen f m^2 zal blijken het vierde lid in een ministeriële regeling worden vervat. Naast het feit dat bij nevenvestigingen meestal sprake is van huur vormt ook de normatieve vaststelling van de f m^2 een argument om voor deze gebouwencategorie de restleeftijdscategorie niet te hanteren. Overigens zij er op gewezen dat, indien een nevenvestiging voldoet aan de in het eerste lid bedoelde criteria voor een dislokatie, uiteraard wèl de restleeftijdscategorie wordt toegepast. In een dergelijk geval zal het instellingsbestuur dan ook een dislokatie aanmelden en geen nevenvestiging in de zin van het eerste lid onder d.

Het vijfde lid regelt de reeds genoemde bescheiden weging voor gedisllokeerde huur- en leasepanden van instellingen. Ofschoon deze gebouwen bij concentratie niet behoeven te worden afgestoten en als zodanig geen kapitaalverlies kunnen opleveren, is toekenning van een wegingsfactor toch redelijk, omdat zij het spreidingsprobleem kunnen versterken. Mitsdien is er voor gekozen de spreidingsfactor, bedoeld in het derde lid onder c voor 20% op deze gebouwen toe te passen.

3.4.3. De aanspraken ingevolge de tweede verevening (art. 10. zesde en zevende lid)

Artikel 10, zesde lid, betekent dat iedere aanvraag voor de tweede vereveningsronde, die aan de voorwaarden voldoet, in aanmerking komt voor toekenning van een bedrag uit het resterende saldo voor de tweede verevening. De toekenning geschiedt naar rato van de voor de tweede verevening berekende gewogen oppervlaktewaarden van de desbetreffende gebouwen. Dat wil zeggen dat voor ieder gebouw het juiste bedrag kan worden berekend met toepassing van de formule:

$$B = \frac{\text{gew. opp.waarde gebouw in fnm}^2}{\text{totaal vastgest. gew. opp.waarden}} \times \text{saldo (voorlopig 120 milj.)}$$

Uit deze formule volgt voorts hoe groot het bedrag is dat per m² gewogen oppervlaktewaarde op de bruto-deelnamesom in mindering wordt gebracht.

Dit getal wordt gebruikt in het zevende lid van artikel 10, dat handelt over de gebouwen die door de tweede ondergetekende worden bekostigd. Ook voor deze gebouwen voor zover ze voor de tweede vereveningsronde worden aangemeld, wordt de gewogen oppervlaktewaarde vastgesteld. Het kortingsbedrag bestaat dan uit de vermenigvuldiging van het aantal fnm² gewogen vloeroppervlak en het evenbedeelde bedrag per m². Doordat voor de gebouwen van de tweede ondergetekende geen vereveningsbudget is vastgesteld, wordt bereikt dat alle instellingen van het h.b.o. in het kader van deze operatie gelijk worden behandeld. Deze methodiek verdient de voorkeur boven een aparte berekening, budgettering of normstelling voor de gebouwen van de eerste ondergetekende, ook omdat bij de vaststelling van de normvergoeding op basis van het Bekostigingsbesluit WHW dit «volgende beleid» vanwege het gelijkheidsbeginsel wordt gevoerd.

4. Vereveningscommissie

Over de gegrondheid van een verzoek om vaststelling van een vereveningsbijdrage en omtrent de hoogte van de bijdrage dient het instellingsbestuur het advies te vragen van de commissie, bedoeld in artikel 11. Zowel door de Minister van Onderwijs en Wetenschappen als door de Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij is reeds een commissie ingesteld. De commissies brengen hun adviezen uit aan de desbetreffende ministers. Een eventuele afwijking van het advies dient in de motivering van de beschikking te worden onderbouwd.

Aangezien de voorbereidende werkzaamheden ter zake van de vaststelling van de deelnamesommen voorafgaat aan de inwerkingtreding van de wet waarop dit besluit is gebaseerd, zal het werk van de commissies reeds grotendeels zijn verricht op het moment dat dit besluit in werking treedt. Teneinde dit mogelijk te maken zijn deze commissies in een eerder stadium geïnstalleerd. De vereveningscommissie voor het O&W-deel is reeds werkzaam vanaf 1 oktober 1992; verwezen wordt naar de beschikking van de Minister van Onderwijs en Wetenschappen van 24 februari 1993 (Uitleg 8 en 9 van 24 maart 1993).

5. Advies Onderwijsraad

Bij brief van 22 september 1993 (kenm. OR 93000288) heeft de Afdeling tertiair onderwijs (h.b.o.) van Onderwijsraad aan de eerste ondergetekende advies over dit besluit uitgebracht.

De Afdeling stemt met het besluit in, waarbij zij opmerkt het een goede zaak te vinden dat het besluit inhoudelijk, met name wat de verevenings-systematiek betreft, in nauwe samenwerking met de HBO-Raad als belangenbehartiger van de hogescholen tot stand is gekomen. De redactionele opmerkingen van de Afdeling zijn in het besluit verwerkt.

6. Voorwaardelijke delegatie

Overeenkomstig het bepaalde in het bij tweede nota van wijziging gewijzigde artikel II, vijfde lid, van de aan dit besluit ten grondslag liggende wet (Kamerstukken 1992-1993, 22 957, nr. 14) diende het ontwerp van dit besluit aan de beide kamers der Staten-Generaal te worden voorgelegd. Dit is inmiddels geschied bij brieven van 1 oktober 1993 van de eerste ondergetekende aan de voorzitters van de Eerste en de Tweede Kamer (kenmerk WJZ 93073538/4696, resp. WJZ 93073542/4696). Naar aanleiding hiervan hebben de leden van de CDA-fractie in de Tweede Kamer nog enige schriftelijke vragen gesteld. Deze zijn, onder meer met verwijzingen naar de schriftelijke behandeling van wetsvoorstel 22 957, door de eerste ondergetekende beantwoord bij brief van 1 november 1993 (kenmerk WJZ 93087613/4696). De beide kamers der Staten-Generaal hebben geen bedenkingen tegen de inhoud van het voorgelegde ontwerp-besluit geopperd.

7. Rechtsbescherming

Zoals hiervoor reeds werd opgemerkt, ontvangt elke instelling een beschikking, waarin voor alle gebouwen en terreinen van die instelling te zamen het gespecificeerde bedrag is bepaald, dat de instelling aan het Rijk is verschuldigd. Tegen deze beschikking is op grond van artikel II, vierde lid van het wetsvoorstel, zoals dat wordt gewijzigd door het wetsvoorstel voltooiing eerste fase herziening rechterlijke organisatie (Kamerstukken II, 22 495), beroep mogelijk bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State, nadat eerst de bezwaarschriftprocedure is doorlopen.

8. Financiële gevolgen

Op basis van de in dit besluit geregelde berekeningswijze worden de bruto-deelnamesommen voor de instellingen berekend. Na aftrek van de uitgaven in het kader van overbrugging en verevening ontstaan dan netto deelnamesommen. Het totaal van de netto deelnamesommen bedraagt voor de hogescholen, bekostigd door het Ministerie van Onderwijs en Wetenschappen, 1,2 miljard gulden en voor de hogescholen, bekostigd door het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, 68 miljoen gulden.

Van deze bedragen is reeds 960 miljoen gulden verwerkt in de begroting 1993 van het Ministerie van O&W en 13 miljoen gulden in de begroting 1993 van het Ministerie van LNV – een en ander met inachtneming van de wijziging in de eerste supplettoire wet.

De aanwending voor het resterende bedrag zal plaatsvinden in het kader van de vaststelling van de vermoedelijke uitkomsten.

Met behulp van deze deelnamesommen wordt niet alleen gerealiseerd dat verschillen in uitgangspositie tussen de instellingen voor wat betreft de huisvesting op redelijke wijze vereffend worden, maar ook dat het Rijk in totaliteit een passende vergoeding ontvangt voor de overdracht van het

economisch claimrecht. Het totaal der deelnamesommen stemt namelijk overeen met de actuele waarde van het gebouwenbestand «gebaseerd op directe opbrengst», zoals is bepaald op basis van een door een onafhankelijke taxateur uitgevoerde taxatiesteekproef.

De rentelasten die met deze eenmalige betaling aan het Rijk samenhangen, zullen worden toegevoegd aan het totale budget voor de hogescholen. Uitgaande van een rentepercentage van 9%, zijnde een redelijke inschatting van het gemiddelde renteniveau voor instellingen in de afgelopen jaren, en gegeven een totaal aan deelnamesommen van 1,2 miljard gulden, respectievelijk 68 miljoen gulden, is een structurele rentevergoeding voorzien van 108 miljoen gulden bij het Ministerie van O&W en van 6,1 miljoen gulden bij het Ministerie van LNV.

Teneinde zeker te stellen dat geen van de instellingen door de betaling van de deelnamesom in de financiële problemen komt, ontvangt elke instelling minimaal een huisvestingslastenvergoeding ter hoogte van de daarmee samenhangende, op normatieve wijze bepaalde, rente- en aflossingsuitgaven.

De Staatssecretaris van Onderwijs en Wetenschappen,
M. J. Cohen

De Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij,
P. Bukman